

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000421

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 16-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савенко Людмила Петрівна

2. Liudmyla P. Savenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4234-0153

Вид дисертації: доктор філософії

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 15-02-2024

Спеціальність за освітою: Українська мова і література

Місце роботи здобувача: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): САВЕНКО

Людмила Петрівна ID 4259

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.35.07

Тема дисертації:

1. Підготовка майбутніх учителів української мови і літератури до етнокультурної діяльності в закладах загальної середньої освіти
2. Preparation of future teachers of the Ukrainian language and literature for ethnocultural activities in institutions of general secondary education

Реферат:

1. У дисертації Савенко Л. П. виокремлено й систематизовано наукові основи підготовки майбутніх учителів української мови і літератури до етнокультурної діяльності в закладах загальної середньої освіти. Виявлено специфіку наукових позицій учених щодо процесу етнокультурної підготовки майбутніх педагогів; теоретично обґрунтовано педагогічну модель формування готовності майбутніх учителів української мови і

літератури до етнокультурної діяльності в закладах загальної середньої освіти та здійснено експериментальну перевірку доцільності застосування пропонованої моделі в освітньому процесі закладу вищої освіти. Окреслено перспективні напрями досвіду використання етнокультури у підготовці здобувачів вищої освіти та подальшого його розвитку на рівні інтеграції держави і суспільства та реформування вищої педагогічної освіти в Україні. Загальний аналіз науково-документальної бази та досвіду практичної роботи у закладах загальної середньої освіти України показує, що вивчалися різні аспекти етнокультурної підготовки учителів. Однак проблема становлення етнокультурної підготовки вчителя української мови і літератури на сучасному етапі розвитку педагогічної науки донині ґрунтовно не розкривалася. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше на основі ідей і положень особистісного, діяльнісного, культурологічного, системного наукових підходів проаналізовано методологічні основи проблеми підготовки майбутніх учителів української мови і літератури до етнокультурної діяльності в закладах загальної середньої освіти. Досліджено структуру етнокультурної діяльності та з'ясовано педагогічну сутність дефініції «етнокультурна діяльність майбутніх учителів української мови і літератури». Визначено наукові засади (специфіку, структурні елементи та функції) процесу здійснення етнокультурної діяльності майбутніх учителів української мови і літератури, з'ясовано критерії, показники та рівні сформованості означеної діяльності. Обґрунтовано педагогічну модель готовності майбутніх учителів української мови і літератури до етнокультурної діяльності в закладах загальної середньої освіти, доведено доцільність її застосування у процесі професійної підготовки. Визначено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови ефективної реалізації розробленої моделі. Уточнено та конкретизовано базові поняття дисертаційної роботи («етнокультурна діяльність вчителя української мови і літератури», «етнокультурна компетентність», зміст структурних компонентів етнокультурної діяльності майбутнього вчителя української мови і літератури); критеріальний апарат діагностування стану етнокультурної діяльності майбутніх учителів української мови і літератури, показники та рівні (високий, середній, достатній, низький) такої діяльності. Подальшого розвитку набули наукові уявлення щодо сутності етнокультурної діяльності майбутнього вчителя української мови і літератури та змісту його професійної підготовки. Удосконалено форми (фронтальна, індивідуальна, групова, лекції, лабораторно-практичні заняття), методи (евристичних прийомів, дискусія, евристична бесіда, кейс-метод, метод творчих проєктів) і засоби (інформаційні, програмні, вербальні) реалізації етнокультурної діяльності майбутніх учителів української мови і літератури у закладах вищої педагогічної освіти. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що матеріали дослідження можуть бути використані в практиці викладання навчальних дисциплін закладів вищої освіти та закладів післядипломної освіти, для просвітницької роботи з громадянами, для підготовки навчально-методичних видань тощо. Основні положення дисертації мають практичну цінність для організації освітньої діяльності майбутніх учителів української мови і літератури на основі єдності традицій та інновацій, виявлення прогресивних тенденцій розвитку педагогічної освіти майбутніх учителів у закладах вищої педагогічної освіти і шляхів актуалізації прогресивного досвіду в сьгоднішніх умовах.

2. The dissertation of Savenko L. P. identifies and systematizes the scientific foundations of training future teachers of the Ukrainian language and literature for ethnocultural activities in general secondary education institutions. The specificity of the scientific positions of scientists regarding the process of ethnocultural training of future teachers was revealed; the pedagogical model of forming the readiness of future teachers of the Ukrainian language and literature for ethnocultural activities in general secondary education institutions was theoretically substantiated; an experimental verification of the feasibility of using the proposed model in the educational process of a higher education institution was carried out. Prospective directions of the experience of using ethnoculture in the preparation of higher education candidates and its further development at the level of integration of the state and society and reform of higher pedagogical education in Ukraine are outlined. The general analysis of the scientific-documentary base and experience of practical work of teachers-practitioners of general secondary education institutions shows that various aspects of ethnocultural training of teachers were studied. However, the problem of ethnocultural training of Ukrainian language and literature teachers at the current stage of the development of pedagogical science has not been thoroughly explored to date. The scientific

novelty of the obtained research results is that, for the first time, based on the ideas and provisions of personal, activity, cultural, and systemic scientific approaches, the methodological foundations of the problem of training future teachers of the Ukrainian language and literature for ethnocultural activities in general secondary education institutions were analyzed. The structure of ethnocultural activity was studied and the pedagogical essence of the definition “ethnocultural activity of future teachers of the Ukrainian language and literature” was clarified. The scientific principles (specificity, structural elements and functions) of the process of ethnocultural activity of future teachers of the Ukrainian language and literature were determined, the criteria, indicators and levels of formation of the specified activity were clarified. The pedagogical model of the readiness of future teachers of the Ukrainian language and literature for ethnocultural activities in institutions of general secondary education is substantiated, and the expediency of its application in the process of professional training is proven. Pedagogical conditions for the effective implementation of the developed model were defined and theoretically substantiated. The basic concepts of the dissertation (“ethnocultural activity of the teacher of the Ukrainian language and literature”, “ethnocultural competence”, the content of the structural components of the ethnocultural activity of the future teacher of the Ukrainian language and literature); criterion apparatus for diagnosing the state of ethnocultural activity of future teachers of the Ukrainian language and literature, indicators and levels (high, average, sufficient, low) of such activity are shown. Scientific ideas about the essence of the ethnocultural activity of the future teacher of the Ukrainian language and literature and the content of his professional training gained further development. Forms (frontal, individual, group, lectures, laboratory-practical classes), methods (heuristic techniques, discussion, heuristic conversation, case method, method of creative projects) and means (informational, programmatic, verbal) of implementing ethnocultural activities of future Ukrainian teachers have been improved language and literature in institutions of higher pedagogical education. The practical significance of the obtained results is that the research materials can be used in the practice of teaching academic disciplines in institutions of higher education and institutions of postgraduate education, for educational work with citizens, for the preparation of educational and methodical publications, etc.. The main provisions of the dissertation have practical value for the organization of educational activities of future teachers of the Ukrainian language and literature on the basis of the unity of traditions and innovations, the identification of progressive trends in the development of pedagogical education of future teachers in institutions of higher pedagogical education and ways of actualizing progressive experience in today’s conditions.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Савенко Л. Сутність етнокультурного світогляду майбутніх учителів української мови і літератури. Педагогічний альманах: збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голов.) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019. Випуск 42. С. 142–149. URL: <https://drive.google.com/file/d/1pA6d7aFTMfnrC6hlgLIZDjDwO5TRPjmg/view>
- Савенко Л. П. Підготовка майбутніх учителів української мови і літератури до етнокультурної діяльності в закладах загальної середньої освіти. Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал. 2023. № 10 (16), 2023. С. 772–784. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/issue/view/187>

- Савенко Л. П. Формування етнокультурної компетентності на уроках української мови і літератури: навч.-метод. посібн. Полтава,: Астроя, 2022, 116 с.
- Семеновська Л. А., Савенко Л. П. Теоретичні основи підготовки майбутніх учителів української мови і літератури до етнокультурної діяльності. Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. 2021. Вип. 24. С. 45–55. URL: <http://aestheticpedaction.pnpu.edu.ua/article/view/255896>
- Liudmila Savenko. Realization of the competence approach in the process of professional training of the future teachers of ukrainian language and literature to ethnocultural activity in the institutions of general secondary education. *Nauka i Studia*, 2020. №9 (211) (Польща) С. 39–47. URL: https://nauka-i-studia.eu/ojs/index.php/pl_ojs/article/view/51
- Савенко Л. Використання методу «майнднеппінг» на уроках української мови та літератури. Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 20 квітня 2018 р.) / КДІДПМіД ім. Михайла Бойчука. К., 2018. С. 323–328.
- Савенко Л. Етнокультурна підготовка майбутніх учителів: вітчизняний та закордонний досвід. *Дидакал : часопис : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. уч. «Трансформації вищої педагогічної освіти: світовий і український контекст»*, 16–17 листопада 2021 р. / Кафедра загальної педагогіки та андрагогіки ПНПУ імені В. Г. Короленка. Полтава, 2021. Випуск 22. С. 197–199.
- Савенко Л. Етнокультурна спрямованість виховної діяльності в закладах загальної середньої освіти. *Дидакал : часопис : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. уч. «Університетська освіта в Україні у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»*, 17–18 листопада 2020 р. / Кафедра загальної педагогіки та андрагогіки ПНПУ імені В. Г. Короленка. Полтава, 2021. № 21. С. 44–46.
- Савенко Л. Етнокультурні аспекти професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури. *Дидакал : часопис : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Забезпечення якості вищої освіти в Україні: сучасний стан і перспективи»*. Полтава, 2020р. № 20. С. 305–308.
- Савенко Л. Культурологічні аспекти підготовки майбутнього вчителя-філолога. *Дидакал : часопис : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. уч. «Педагогічна освіта в Україні: пошуки, стратегія, перспективи розвитку»*, 20–21 листопада 2018 р. / Кафедра загальної педагогіки та андрагогіки ПНПУ імені В.Г. Короленка, Полтава, 2019. № 19. С. 31–34.
- Савенко Л. П. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх учителів української мови і літератури до етнокультурної діяльності у закладах загальної середньої освіти. *Збірн. наук. праць викл., аспір., магістр. і студ. фіз.-матем. факульт. / ПНПУ імені В.Г.Короленка; редкол. : Ю. Д. Москаленко (голов. ред.) та ін. Полтава: Астроя, 2020. С. 224–226.*
- Савенко Л. П. Семеновська Л. А. Позааудиторна робота у підготовці майбутніх учителів до етнокультурної діяльності в закладах загальної середньої освіти. «Science progress in European countries: new concepts and modern solutions»: Papers of the 11th International Scientific Conference. December 20, 2019, Stuttgart, Germany. P. 268–277.
- Савенко Л. Ярмарок у системі традиційної культури України. Сорочинський ярмарок – історична пам'ятка ярмаркування в Україні: матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф. присв. 20-й річн. відродж. Сорочинського ярмарку (м. Полтава, 4 жовтня 2018). / упоряд. і відп. ред. М. І. Степаненко. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. С. 143–145.
- Liudmila Savenko Criteria and indicators of levels of preparation of future teachers of Ukrainian language and literature for ethnocultural activities in 7 general secondary education institutions. Scientific Collection «InterConf», (172); with the Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference «Progressive Science and Achievements» (September 26–28, 2023; Doha, Qatar) / comp. by LLC SPC «InterConf». Doha: Katara, 2023. P. 154–159.
- Liudmila Savenko Modern technologies in teaching Ukrainian language and literature: Ethno-cultural approach in general secondary education institutions. Scientific Collection «InterConf», (166); with the Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference «Science in the Environment of

Rapid Changes» (August 16-18, 2023; Brussels, Belgium) / comp. by LLC SPC «InterConf». Brussels: De Boeck, 2023. P. 206-209.

- Liudmila Savenko The role of ethnocultural training in the formation of future teachers of Ukrainian language and literature. Scientific Collection «InterConf», (168): with the Proceedings of the 9th International Scientific and Practical Conference «Science, Education, Innovation: Topical Issues and Modern Aspects» (August 26-28, 2023; Tallinn, Estonia) / comp. by LLC SPC «InterConf». Tallinn: Ühingu Teadus juhatus, 2023. P. 49-53.

Наукова (науково-технічна) продукція: методичні документи

Соціально-економічна спрямованість: удосконалення системи підготовки учителів української мови і літератури до етнокультурної діяльності

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U114718

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гриньова Марина Вікторівна

2. Maryna V. Grynova

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3912-9023

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Григоренко Тетяна Володимирівна

2. Tetiana V. Hryhorenko

Кваліфікація: д.пед.н., доц., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4616-6853

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Код за ЄДРПОУ: 02125639

Місцезнаходження: вул. Садова, буд. 2, Умань, Уманський р-н., 20300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стрельников Віктор Юрійович

2. Viktor Y. Strelnikov

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8822-9517

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського

Код за ЄДРПОУ: 22518134

Місцезнаходження: вул. Соборності, 64-ж, Полтава, Полтавський р-н., 36014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Петренко Леся Миколаївна

2. Lesia M. Petrenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7602-8005

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Винничук Рената Володимирівна

2. Renata V. Vynnychuk

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1508-7984

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Код за ЄДРПОУ: 31035253

Місцезнаходження: вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Мокляк Володимир Миколайович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Мокляк Володимир Миколайович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Лобач Катерина Василівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна